

Aan:
de gemeenteraad

Onderwerp:

Herijking Investeringsfonds Rotterdam;
Oprichting van de Rotterdamse Investeringsmotor.

Gevraagd besluit:

Samenvattend stellen wij u voor om:

1. Met ingang van 2021 afschaffen van het Investeringsfonds Rotterdam en introduceren van de Rotterdamse Investeringsmotor.
2. De bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR) op te heffen en de daarin gereserveerde middelen en investeringen te storten in de bestemmingsreserve de Rotterdamse Investeringsmotor.

Waarom dit voorstel?/Waarom nu voorgelegd?

Op 25 november 2019 hebben wij u per brief geïnformeerd over de contouren van het nieuwe investeringsbeleid. Daarbij hebben wij aangekondigd ook te willen bezien hoe de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR) hierbij op een passende wijze een rol kan vervullen.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Met het voorstel tot herijking van het IFR wordt aan twee moties (deels) gevolg gegeven, t.w.:

1. De motie 'Investeren voor toekomstige generaties' (19BB19040), waarmee u ons o.a. opdroeg een voorstel te ontwikkelen waarbij een nadrukkelijke bestemming voor het IFR binnen het investeringsbeleid wordt meegenomen.
2. De motie 'Wees voorzichtig met IFR bij lage omslagrente (19BB19045), waarmee u ons verzocht een afwegingskader voor investeringen vanuit het IFR met betrekking tot de stand van de omslagrente op te stellen.

Met het voorstel tot herijking van het IFR wordt ook gevolg gegeven aan de afspraken in het coalitieakkoord. Hierin is afgesproken om de scope van het IFR te verbreden om aanvullend ruimte te creëren voor investeringen ten behoeve van de (energie)transitie. Het uitgangspunt moest daarmee "bezit voor bezit" blijven.

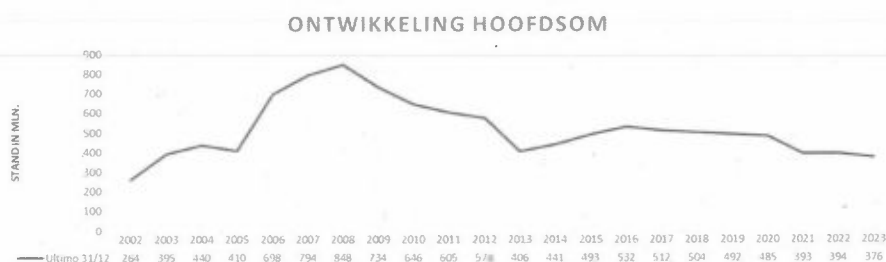

Toelichting:

In 1999 heeft de gemeenteraad de 'Visie 2010, Rotterdam op koers' vastgesteld waarbij het Investeringsfonds Rotterdam (daarvoor nog Groeifonds geheten) is opgericht. Het IFR is opgericht uit de opbrengst van de verkoop van verschillende deelnemingen, waaronder deelneming in het Elektriciteitsbedrijf Rotterdam, het Bouwfonds en later de Afvalverwerkingsbedrijf Rotterdam. Op het moment van oprichting stond de stad voor een enorme investeringsopgave en werd het IFR opgericht om te voorkomen dat de verkoopopbrengsten aan consumptieve uitgaven zouden worden besteed, maar aan nieuwe investeringen. Het uitgangspunt van dit fonds was dat de verkoop van eigendommen moest worden aangewend voor de aankoop van andere eigendommen: bezit voor bezit. Immers, als je als gemeente een investering doet, krijg je daar bezit voor terug, zoals gebouwen of wegen.

Aanleiding herziening IFR

Zoals gesteld dient het IFR als dekkingsbron voor de kapitaallasten van investeringen toegewezen aan het IFR. Deze kapitaallasten dienen gedekt te worden uit de rentebaten over de hoofdsom van het IFR. Het IFR is momenteel volledig belegd met projecten. Een eventuele afoming van het IFR betekent dat de budgettaire dekking voor deze projecten wegvalt. Ook de lage rentestand vergroot de uitdaging om de kapitaallasten in de toekomst te kunnen blijven dekken uit de rentebaten. Aangezien zowel de hoofdsom als de rente die over het IFR gerekend wordt afneemt, neemt de druk op het IFR toe.

Aan het IFR wordt enerzijds de bespaarde rente over de beginstand van het IFR toegevoegd en anderzijds uit een structurele reeks algemene middelen. In de tijd loopt de boekwaarde van het IFR snel achteruit. Hierdoor wordt het dekken van de kapitaallasten een steeds nijpender probleem. Oorzaak hiervan is dat er in de loop der jaren steeds meer out-of-pocket projecten zijn toegewezen aan het IFR. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de bijdrage aan het project Hart van Zuid van ca. € 100 mln. groot. De totale waarde van de out-of-pocketuitgaven in het IFR is ca. € 220 mln. groot. Omdat out-of-pocketuitgaven bijdragen ineens zijn, neemt het IFR de komende periode af met ca. € 320 mln. Ook begint nu zichtbaar te worden dat het IFR in het verleden is gebruikt voor kasschuiven (ten behoeve van het weerstandsvermogen) of afomingen (ten behoeve van sociale investeringsprogramma's of de energietransitie), ten behoeve van intensivering buiten het IFR om, waarbij de rentebaten of hoofdsom niet (altijd) gecompenseerd zijn. De bezuinigingen op de structurele intensivering aan het IFR hebben niet kunnen voorkomen dat de hoofdsom in de loop der jaren fors is afgenomen.

Opgestelde criteria voor een nieuw IFR

Hoewel de huidige systematiek zijn voordelen heeft, zijn deze in de loop der jaren discutabel geworden door de manier waarop wij met het IFR zijn omgegaan. De gemeenteraad heeft zelf ook meerdere malen aandacht gevraagd voor specifieke elementen van het IFR. Zo vroeg de motie Wees voorzichtig met het IFR bij lage omslagrente specifiek aandacht voor een afwegingskader voor investeringen in relatie tot de ontwikkeling van de omslagrente en vroeg de motie Investeren voor toekomstige generaties expliciet hoe het IFR een rol kan spelen bij de besteding van de verkoopopbrengst Eneco. De volgende criteria zijn meegenomen:

- A) Ondersteunend aan en aansluitend op het borgen van het eigen investerend vermogen, waarbij de aandacht met name uitgaat naar de uitgangspunten die zijn geformuleerd in de raadsbrief Op weg naar nieuw investeringsbeleid. Hierdoor ontstaat er een goede aansluiting tussen het investeringsbeleid en de investeringsinstrumenten die hieraan kunnen bijdragen.
- B) Oplossing te bieden aan de tekortkomingen van het huidige IFR, waarbij de aandacht met name uitgaat naar het voorkomen dat bij de herijking dezelfde risico's zich voordoen als bij het huidige IFR. Hierdoor kan de levensvatbaarheid op de lange termijn van een herijkt IFR beter worden gegarandeerd.
- C) Eenduidige en transparante kaders, waarbij de aandacht met name uitgaat naar vraagstukken hoe de kaders van een herijkt IFR op een duidelijke wijze kunnen worden vastgesteld. Hierdoor kan worden voorkomen dat in de toekomst onduidelijkheid bestaat over de spelregels, de toewijzing van investeringsprojecten en de wijze waarop deze gedekt worden. Drempel opwerpende maatregelen zouden moeten bijdragen aan een goede governance die moet garanderen dat de investeringsmiddelen ook ten goede komen aan de doelen en kaders die zijn vastgesteld.

Onderzochte scenario's conclusies

Voor de herijking zijn verschillende scenario's in kaart gebracht. Hierbij zijn alleen de scenario's in kaart gebracht waarvan realistisch geacht wordt dat deze enerzijds kunnen voldoen aan de gestelde criteria, en anderzijds behapbaar wordt en haalbaar is voor de organisatie om te implementeren. Uiteindelijk zijn daarom de volgende scenario's nader onderzocht en worden die in dit hoofdstuk uitgebreider toegelicht:

- Scenario 1; het IFR zoals deze ooit bedoeld was.
 - Dit scenario gaat uit van de kern van de systematiek die ooit voor het IFR bedacht is. Een vaste hoofdsom die bespaarde rente genereert die ingezet kan worden voor het dekken van de kapitaallasten voor nieuwe

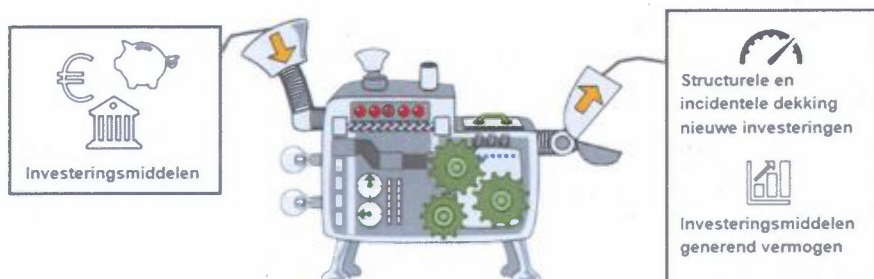

investeringen. Zodra deze zijn afgeschreven ontstaat er weer nieuwe investeringsruimte.

- Scenario 2; het IFR als gewone bestemmingsreserve.
 - Dit scenario gaat uit van de basisprincipes van een gewone bestemmingsreserve. Simpel gezegd zal in dit scenario de complete dekking van een investering vooraf in de reserve moeten zitten. Door de lasten uit de reserve te dekken tendeeft deze naar 0.
- Scenario 3; het IFR als egalisatiereserve.
 - Dit scenario is gestoeld op de basisprincipes die gelden bij de toepassing van de groei-met-groesystematiek. Door toekomstige collega's een vaste investeringsruimte te kunnen bieden kunnen de investeringslasten van nieuwe onrendabele investeringen schommelen. De egalisatiereserve moet deze schommelingen in investeringslasten kunnen opvangen.

Uit de beoordeling van scenario's kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Uiteensplitsing naar bestedingsdoel schept duidelijkheid en transparantie, waarbij tenminste onderscheid gemaakt moet worden in investeringen die leiden tot kapitaallasten, out-of-pocketuitgaven en lasten die samengaan met financiële activa;
- Continuïteit best geborgd door een combinatie van structurele en incidentele baten zeker te stellen waarbij gesteld dient te worden dat de behoefte om incidentele middelen te blijven inzetten groot is en daarmee in de realiteit onvermijdelijk;
- Structureel dekken van rentelasten en afschrijvingslasten vooraf creëert rust, maar kan daardoor ook zorgen voor minder flexibiliteit;
- Investeringsmiddelen behouden voor investeringen houdt investerend vermogen in stand en zorgt ervoor dat ook in mindere tijden geïnvesteerd kan worden;
- Governance en kaders moeten ingeregeld worden om kans op oneigenlijk gebruik te verkleinen zodat het nieuwe IFR op de lange termijn niet alsnog onder druk komt te staan.

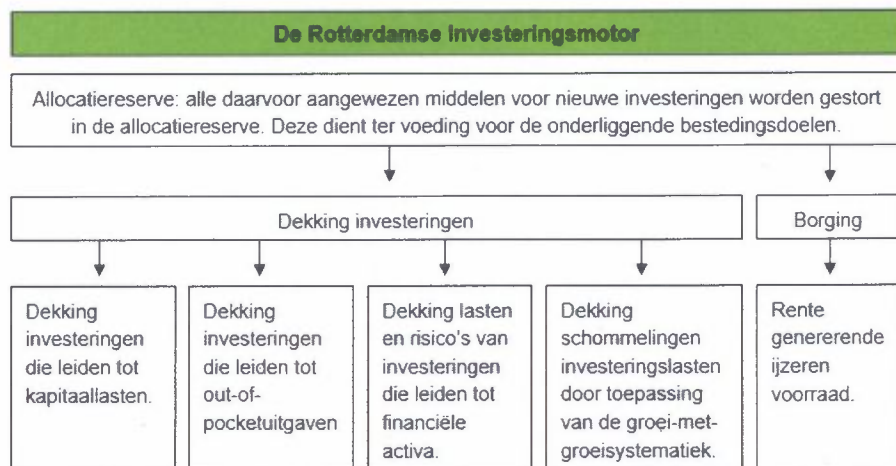

Nieuw IFR: De Rotterdamse Investeringsmotor

Op basis van de scenario's en de conclusies is een nieuw model ontwikkeld die recht doet aan de uitdagingen van de stad en die recht doet aan enerzijds het beter borgen van het investerend vermogen en anderzijds bijdragen aan de opgave rondom het

laten landen van de verkoopopbrengst Eneco. Door de bestedingsdoelen in afzonderlijke reserves te splitsen, de scope voor type investeringen te verbreden en een combinatie van incidentele en structurele baten in te zetten voor nieuwe investeringen kan de Rotterdamse Investeringsmotor een wezenlijke bijdrage leveren aan de dekking van de LTIP, maar ook aan de investeringen die gedekt worden uit de verkoopopbrengst Eneco. Dit lukt echter alleen als de directe koppeling tussen de rentebaten en de afschrijvingslasten van investeringen losgekoppeld wordt.

Basisprincipe van de Rotterdamse Investeringsmotor is dat de middelen voor investeringen gestort worden in een "hoofdreserve" en bij het investeringsvoorstel worden verdeeld over verschillende reserves die elk een type investering van dekking voorzien. Door investeringen die leiden tot kapitaallasten en out-of-pocketuitgaven van elkaar te scheiden ontstaat er meer transparantie. Ook de investeringen die leiden tot financiële activa of de middelen die benodigd zijn voor het egaliseren van schommelingen in investeringslasten worden in separate reserves ondergebracht. Om recht te doen aan bezit-voor-bezit en een bepaalde mate van investerend vermogen te borgen wordt in een aparte reserve, middelen gereserveerd die als doel hebben om rente te genereren. Elke reserve kent eigen unieke karakteristieken over de wijze waarop de investeringen gedekt worden.

Het bijbehorende ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

De secretaris

V.J.M. Roozen

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De burgemeester

A. Aboutaleb

Ontwerpbesluit

De Raad van de gemeente Rotterdam,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 juni 2020;

gelet op de wens om het IFR te herijken;

besluit:

1. Met ingang van 2021 afschaffen van het Investeringsfonds Rotterdam en introduceren van de Rotterdamse Investeringsmotor.
2. De bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR) op te heffen en de daarin gereserveerde middelen en investeringen te storten in de bestemmingsreserve de Rotterdamse Investeringsmotor.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van

De griffier,

De voorzitter,

